

Gerlof van der Ploeg (1913-1945)
Begraafplaats Kruiskerk B-077-13

In het kort:

Gerlof van der Ploeg was tuindersknecht van beroep, en woonde in Bergum bij zijn ouders.

Om aan de verplichting tot tewerkstelling in Duitsland te ontkomen, dook hij onder afwisselend bij zijn broer en zus in Zwagerveen en Veenklooster.

Bij wisseling van zijn onderduikadres werd hij bij een razzia opgepakt en vervoerd naar het huis van bewaring "Blokhuispoort" in Leeuwarden.

Aldaar kreeg hij ernstige longontsteking en overleed op 14 januari 1945 in het Ziekenhuis in Leeuwarden.

Toelichting:

Gerlof van der Ploeg, het verhaal van een alledaagse dood

Eind 2022 nam de Oorlogsgravenstichting (OGS) het graf van Gerlof van der Ploeg over. Dat betekent dat de Stichting nu dit graf beheert en onderhoudt. De Oorlogsgravenstichting doet dit werk wereldwijd voor de vele duizenden Nederlanders, die sinds het begin van de Tweede Wereldoorlog oorlogsslachtoffer zijn geworden. Gerlof van der Ploeg is zo'n slachtoffer. Zijn verhaal is niet uniek voor de Tweede Wereldoorlog. Een soort alledaagse dood. Maar omdat Gerlof een uniek mens was ook weer niet.

Gerlof was net 32 jaar toen hij op 14 januari 1945 stierf, geboren op 8 januari 1913 in Bergum (nu Burgum). Het valt op, dat heel veel oorlogsslachtoffers het eind van de oorlog net niet hebben gehaald. Ze stierven van uitputting of werden vermoord in de allerlaatste maanden van de oorlog. Dat de nazi's de oorlog niet zouden winnen, stond toen al vast. Delen van Nederland waren al bevrijd en ook elders konden de Duitsers hun grondgebied niet vasthouden. Dat betekent niet dat de nazi's hun methodes aanpasten. Die bleven net zo barbaars als ze al die tijd waren geweest. Het willekeurig oppakken van mensen, het zonder vorm van proces vermoorden van mensen, het verwaarlozen van gevangenen, het hoorde allemaal bij het nazi-repertoire van de alledaagse dood.

portretfoto

Zittend: vader Sape van der Ploeg en moeder Yfke van der Ploeg-van der Schaaf.
Staand van links naar rechts: zuster Anne, broer Wieger en Gerlof.

Gerlof van der Ploeg woonde nog bij zijn ouders Sape en Yfke van der Ploeg-Van der Schaaf aan de Tussendijken 22 in Bergum. Hij was al wel verloofd met Ankje Boonstra. Zij was geboren op 3 september 1912 en kwam ook uit het dorp. Gerlof was tuindersknecht. Wat zullen zijn dromen geweest zijn? Trouwen met Ankje natuurlijk en een gezin stichten. Misschien wat hoger opklimmen op de maatschappelijke ladder. Na de oorlog zou er veel meer mogelijk worden. Maar voor nu was zijn vrijheid in gevaar. Nederlandse mannen van zijn leeftijd werden verplicht te werk gesteld in Duitsland. Daar voelde Gerlof niet voor. Dus dook hij onder, afwisselend in het gezin van zijn broer Wieger in Zwagerveen (nu Kollumerzwaag) en in het gezin van zijn zus Anne (in Veenklooster).

Op een avond zou Wieger Gerlof naar hun zus Anne brengen. Er waren Duitse opsporingsactiviteiten in de buurt. Ze werden gewaarschuwd. 'Ga niet over de Foarwei naar Veenklooster, want daar is het niet pluis. Ga over de Zandbulten (nu ook Kollumerzwaag) via Hanenburch.'

Zo gezegd zo gedaan, maar ook op de 'veilige' route bleek het niet pluis. In Zandbulten bleek een razzia gaande te zijn. Wieger en Gerlof werden gezien en opgepakt. Wieger zag met enkele anderen kans om te vluchten. Gerlof durfde dat niet, bang om te worden neergeschoten. Hij werd met een groep lotgenoten gearresteerd en tijdelijk opgesloten in de Christelijke School in Zwaagwesteinde (nu De Westereen), gemeente Dantumadeel. Na enige tijd werd hij in een open vrachtwagen vervoerd naar het Huis van Bewaring 'De Blokhuispoort' in

Leeuwarden. Zijn vader Sape en zijn verloofde Ankje zijn er nog op bezoek geweest. Hij had enorme heimwee. En in de gevangenis liep hij een longontsteking op, wat voor de uitvinding van de penicilline in beginsel een dodelijke ziekte was. Die longontsteking werd echter ernstig verwaarloosd. Als gevolg van dit alles is hij op 14 januari 1945 overleden.

De dromen van Gerlof van der Ploeg zouden nooit werkelijkheid worden. Na verloop van tijd vond Ankje een nieuwe man met wie ze trouwde en een gezin stichtte. Het aardse verhaal van Gerlof was geëindigd. Zoals bij veel families werd er na de oorlog niet zo veel gepraat over wat er in de oorlog was gebeurd. Gevoeld werd er des te meer. Ankje kon jaren later nog steeds geen films zien over het Huis van Bewaring in Leeuwarden.

Maar Gerlof en zijn familie waren gelovige mensen. Op zijn grafsteen staat, dat hij na de wederkomst van Christus een nieuw, eeuwig leven zal krijgen, waarin alle dromen zullen worden vervuld. Aan de God, die dat beloofde durfde Gerlof van der Ploeg zich wel toe te vertrouwen.

Sluiten

Bron: Tekst geschreven door Piet Kralt

Geplaatst door **Coördinator Archief Oorlogsgravenstichting** op 23 december 2022

